

Сидун І. В., к. іст. н, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна)
sydun_iryana@onu.edu.ua

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ У ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

***Анотація.** У дослідженні висвітлено питання важливості використання сучасних методів навчання у підготовці майбутніх соціальних працівників. Продемонстровано приклади ефективної імплементації до навчального процесу таких методів як кейс-стаді, рольові ігри, дискусії. Зазначено, що інтерактивні підходи, цифрові технології та навчання через досвід допомагають студентам в подальшому успішно працювати в реальних умовах.*

***Ключові слова:** методи, кейс-стаді, дискусія, соціальна робота, освіта.*

***Abstract.** The article examines the importance of using modern teaching methods in the training of future social workers. The text contains examples of effective implementation of case study methods, role-playing games, and discussions in the educational process. It is noted that interactive approaches, digital technologies, and experiential learning help students work successfully in real-world settings.*

***Key words:** methods, case studies, discussion, social work, education.*

У сучасних реаліях повномасштабного вторгнення соціальна робота є однією з найвагоміших професій в Україні, оскільки вона спрямована на допомогу людям, які опинилися в скрутній ситуації. Для ефективної підготовки майбутніх соціальних працівників необхідно впроваджувати сучасні методи викладання, які забезпечать здобувачам вищої освіти не лише теоретичні знання, а й практичні навички, критичне мислення та емоційну компетентність.

У цьому дослідженні розглянемо ключові методи навчання, що сприяють формуванню висококваліфікованих фахівців у сфері соціальної роботи на прикладі освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. Однією з головних тенденцій сучасної освіти є компетентнісний підхід, який орієнтується не лише на засвоєння знань, а й на розвиток навичок та цінностей, необхідних для професійної діяльності. Для майбутніх соціальних працівників важливо розвивати під час навчального процесу актуальні компетентності зафіксовані у відповідному Стандарті вищої освіти для спеціальності [3; 4].

Впровадження сучасних методів навчання в університеті допоможе досягти цих цілей. Надзвичайно цінним є використання інтерактивних методів навчання таких як: кейс-стаді, рольові ігри, дебати та дискусії, тощо.

Метод кейс-стаді передбачає аналіз реальних або змодельованих ситуацій із соціальної роботи. Дослідниця Олена Плахова вважає, що «за своєю сутністю і змістом метод кейс стаді є складною багатогранною науковою проблемою, яка включає в себе аналіз розробки та реалізації кейсів у навчальному процесі, який базується на принципах діяльнісно-компетентнісного підходу» [1]. Тож під час навчального процесу здобувачі розглядають кейс, обговорюють можливі рішення та оцінюють їх ефективність. Наприклад, на практичних заняттях з дисципліни «Транскультурні аспекти соціальної роботи» здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти пропонується розібрати різні кейси [2]. А саме: кейс професійного спілкування соціального працівника з представниками національної меншини; історичний кейс негативного ставлення до переселенців у Німеччині в другій половині ХХ ст. і роль соціальних працівників; тексти та відео з наявними стереотипами щодо певних національних меншин та інше. Подібні завдання покликані сформулювати у здобувачів такі компетентності як: здатність до використання професійно-профільованих знань у забезпеченні посередництва між різними суспільними й державними структурами та клієнтами; здатність до професійної рефлексії, самовдосконалення, тощо [3].

Використання методу рольових ігор дозволяє здобувачам зануритися в реальні професійні ситуації та навчитися реагувати на них з певної зайнятої позиції. Наприклад, на практичних заняттях з дисципліни «Управління та стратегічні комунікації у соціальній сфері» здобувачам другого (магістерського)

рівня [2] пропонується створити проєкт власної громадської організації, обравши будь яку цільову аудиторію серед можливих категорій клієнтів. Важливо було продумати комунікаційну стратегію, відповівши на ряд запропонованих запитань. Побувавши у ролі засновника громадської організації, здобувачі отримали практичні навички з оцінки процесу й результату професійної діяльності, організації та управління в системі соціальної роботи, прийняття складних рішень.

Метод дискусії сприяє розвитку критичного мислення та аргументованого відстоювання власної думки. Теми для обговорення на семінарських заняттях із дисципліни «Соціальна робота та зв'язки з громадськістю» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня можуть бути такими [2]:

- Яку роль відіграють зв'язки з громадськістю у соціальній сфері і чи можуть вони впливати на суспільну думку?;

- Чи можна розглядати PR як інструмент маніпуляції чи він виконує виключно інформаційну функцію?;

- Які головні виклики стоять перед PR-фахівцями у сфері соціальної роботи та як їх можна подолати?;

- Які етичні дилеми можуть виникати у роботі спеціаліста з PR у соціальній сфері?

Дискусія допомагає здобувачам аналізувати проблему з різних сторін і формувати власну позицію. Також сприяє розвитку критичного мислення здобувачів освіти, оскільки змушує їх не лише висловлювати власну точку зору, а й уважно аналізувати аргументи опонентів. У процесі обговорення студенти навчаються оцінювати проблему з різних перспектив, враховуючи як теоретичні знання, так і реальні кейси. Крім того, дискусія розвиває комунікативні здібності, вміння конструктивно висловлювати думки та шукати компроміси у вирішенні складних питань.

Зауважу, що цифрові технології значно полегшують впровадження сучасних методів у навчальний процес, підвищуючи його ефективність і гнучкість. Мультимедійні презентації та відеоматеріали допомагають візуалізувати навчальний матеріал. Наприклад, перегляд відеороликів щодо певних категорій клієнтів у кризових ситуаціях може викликати у студентів сильний емоційний відгук і глибше розуміння проблеми. Так, це активно застосовується у курсі «Транскультурні аспекти соціальної роботи» [2]. Відеоролики, які транслювалися на парі стосувалися різних етнічних груп та національностей, що допомогло розвінчати стереотипи, які були у студентів до перегляду запропонованого матеріалу.

Мультимедійні презентації на сьогодні є невід'ємною складовою навчального процесу як з боку викладача, так і здобувачів. Розробляючи власний

проект, чи аналізуючи запропонований кейс, чи навіть під час рольових ігор стане у нагоді створена мультимедійна презентація, яка візуалізує розповідь учасника освітнього процесу. Наприклад, під час відтворення пресконференції на задану соціальну проблему з дисципліни «Соціальна робота та зв'язки з громадськістю» [2] здобувачі демонстрували основні тези доповіді спікера за допомогою попередньо створеної презентації.

Сучасні методи викладання дозволяють зробити навчання майбутніх соціальних працівників більш ефективним і практикоорієнтованим. Інтерактивні підходи, цифрові технології, навчання через досвід допомагають студентам не лише здобути знання, а й навчитися ефективно працювати в реальних умовах. Успішна імплементація цих методів сприятиме підготовці висококваліфікованих соціальних працівників, здатних якісно допомагати тим, хто цього потребує.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Плахова О. М. Метод кейс стаді в умовах діяльнісно-компетентісного підходу до підготовки соціальних працівників. *SOCIOПРОСТІР : міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. №9. 2020. С. 61-67. URL: <file:///C:/Users/GG/Downloads/15726-Article%20Text-31061-4-10-20200618.pdf> (дата звернення: 15.02.2025)
2. Сидун І. В. Робочі програми навчальних дисциплін «Соціальна робота та зв'язки з громадськістю», «Транскультурні аспекти соціальної роботи», «Управління та стратегічні комунікації у соціальній сфері». Офіційний сайт Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL: <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/iipo/dystsuypliny> (дата звернення: 10.02.2025)
3. Стандарт вищої освіти : другий (магістерський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Магістр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №556. Київ, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf> (дата звернення: 15.02.2025)
4. Стандарт вищої освіти : перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №557. Київ, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-Sotsial.robota-bakalavr-VO.18.01.pdf> (дата звернення: 15.02.2025)